

УДК 37:371.214.114

ББК 74.00

Є 30

Єгорова І.В. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з курсу «Педагогіка» /

І.В. Єгорова – Івано-Франківськ, 2014. - 47 с.

Рецензенти:

Чепіль М.М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка;

Дойчик М.В. – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та соціології, заступник декана філософського факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Дане видання рекомендується студентам при вивченні курсу «Педагогіка», допоможе при підготовці до самостійних та практичних занять.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Педагогічного інституту
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
(протокол № 8 від 25 травня 2014 року)*

© Єгорова І.В.

ЗМІСТ

Опис навчальної дисципліни.....	4
Мета та завдання навчальної дисципліни.....	5
Програма навчальної дисципліни.....	7
Програма самостійної роботи з курсу.....	14
Тематика рефератів.....	16
<i>Рекомендації до самостійної роботи студентів</i>	
Приклад контрольної роботи.....	18
Орієнтована схема підготовки виступу щодо теми «Напрями виховання»...	19
Технологія організації виховного заходу.....	22
Схема плану-конспекту уроку.....	24
Орієнтована схема аналізу уроку.....	25
Схема складання портфоліо педагогічного досвіду педагога.....	26
Приклади тестових завдань із курсу для самоконтролю студентів	31
Програмові вимоги до екзамену з педагогіки.....	37
Рекомендована література.....	42

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0301 Соціально-політичні науки , 0203 Гуманітарні науки (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки <u>6.020301 філософія, ,</u> <u>6.030102 психологія,</u> <u>6.030101 соціологія</u> (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <u>6.020301 філософія, ,</u> <u>6.030102 психологія,</u> <u>6.030101 соціологія</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		<u>1</u> -й	<u> 1 </u> -й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 108		2й	<u> 2 </u> -й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		32 год.	8__ год.
		Практичні, семінарські	
		32 год.	6__ год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
44 год.	94__ год.		
Індивідуальні завдання:			
__ год.			
Вид контролю:			
Екзамен			

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета:

- висвітлити актуальні питання сучасної педагогічної науки;
- підготувати студентів до виконання обов'язків педагога, організатора навчально-виховного процесу загальноосвітнього навчального закладу;
- сформувати у студентів систему знань щодо завдань, принципів, форм, методів і прийомів навчально-виховної діяльності на основі встановлення їх найтіснішого зв'язку із закономірностями розвитку особистості вихованця;
- розвивати професійну самосвідомість, педагогічне мислення майбутніх фахівців.

Завдання:

- засвоєння ключових положень і проблематики сучасної педагогіки;
- досягти засвоєння студентами теоретико-методологічних підходів до вивчення предмета, основних понять і категорій педагогіки;
- ознайомити з методами педагогічних досліджень і сформувати в студентів уміння користуватися цими методами у своїй практичній діяльності;
- з'ясувати зміст професійної діяльності вчителя: розкрити соціальну роль і функції вчителя, специфіку його діяльності, сформувати досвід самостійного і творчого аналізу оцінки педагогічних явищ і ситуацій;
- допомогти студенту набути уміння теоретичного проектування та практичного конструювання навчально-виховного процесу, спрямованого на розвиток особистості учнів та їх творчу самореалізацію;
- сприяти практичному опануванню різними формами, методами організації навчального й виховного процесів у загальноосвітніх навчальних закладах;
- спонукати студентів до подальшого самовиховання, розвитку особистісних якостей майбутнього педагога, відповідального ставлення до

виконання обов'язків вчителя; сформувати у майбутніх вчителів потреби постійно займатися самонавчанням, самовдосконаленням;

- розкрити суть понять: “виховання”, “самовиховання”, “сутність процесу виховання”, “закономірності та принципи процесу виховання”;

- сформувати у студентів розуміння понять: “сутність та структура процесу навчання”, “принципи та закономірності процесу навчання”, “методи” і “засоби навчання”, “форми організації навчання”;

- засвоїти основні поняття: “зміст освіти”, “загальна, політехнічна та професійна освіта”, “навчальні плани, програма, підручник”.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основні нормативні документи, що визначають зміст освіти;
- основні поняття і категорії педагогіки;
- провідні філософські концепції виховання;
- основні методи науково-педагогічного дослідження;
- закономірності розвитку людської особистості, вікові та індивідуальні особливості розвитку;
- сучасні теорії розвитку особистості;
- закономірності, принципи, методи, форми і засоби навчання і виховання учнівської молоді;
- особливості організації й проведення навчально-виховної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах відповідно до положень нормативно-правової бази національної системи освіти й сучасної педагогічної науки;
- основи теорії школознавства.

вміти:

- усвідомлювати перспективні тенденції розвитку педагогічної науки, що ґрунтуються на кращих світових і національних педагогічних здобутках минулого та новітніх педагогічних ідеях сучасних науковців;
- здійснювати навчально-виховну роботу з урахуванням сучасних

вимог суспільства, основних педагогічних закономірностей і принципів;

- аналізувати, виділяти головне, порівнювати, класифікувати, узагальнювати, робити самостійні висновки;
- визначати сутність процесів навчання і виховання;
- встановлювати зв'язки між закономірностями розвитку особистості відповідно до вікової періодизації дітей та закономірностями, принципами, методами і формами виховання та навчання;
- застосовувати методи науково-педагогічного дослідження;
- свідомо вибирати методи навчання з урахуванням конкретних умов, навчальної діяльності;
- планувати етапи і прогнозувати результати навчання і виховання;
- застосовувати на практиці оптимально доцільні форми й методи навчання та виховання;
- аналізувати педагогічні ситуації та приймати адекватні рішення;
- аналізувати, оцінювати та коректувати навчально-виховний процес в класі, школі.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Пояснювальна записка

У розробці теоретичних і практичних проблем, на розв'язання яких орієнтують Закони України „Про освіту”, „Про загальну середню освіту”, „Про вищу освіту”, Національна доктрина розвитку освіти України провідне місце належить циклу педагогічних дисциплін, зокрема курсу “Загальна педагогіка”, що має вирішальне значення у професійній підготовці майбутнього педагога.

В основу програми покладена концепція всебічного розвитку цілісної особистості в навчально-виховному процесі.

Програма із загальної педагогіки має таку структуру:

I розділ – методологія і теоретичні проблеми педагогіки – висвітлює аналіз суспільних явищ виховання, навчання, педагогічної діяльності; шляхи становлення педагогіки як науки; мету виховання, предмет педагогіки; взаємозв'язок педагогіки з іншими науками; вікові та індивідуальні особливості розвитку; обґрунтовує єдність виховання, навчання, освіти і розвитку.

II розділ – теорія виховання – висвітлює особливості процесу виховання, основні його напрями, організаційні форми виховної роботи. Розглядаються суть, ознаки, шляхи створення колективу, педагогічне управління колективом. Розкрито важливість взаємозв'язку сім'ї, школи та громадськості у вихованні дітей.

III розділ – теорія навчання (дидактика) – розкриває тенденції розвитку сучасної загальної середньої освіти, структуру та організацію процесу навчання, закономірності, принципи, форми та систематизувати свої знання з кожної теми, наповнити їх науковим і практичним змістом, конкретизувати педагогічні поняття. Така структура теми допомагає краще засвоїти логіку і головні ідеї матеріалу, що вивчається, формує уміння причинно-наслідкового мислення.

IV розділ - основи управління загальноосвітнім навчальним закладом (школознавство) – знайомить із сучасним станом управління освітою, розкриває поняття процесу управління, інноваційну спрямованість педагогічної діяльності.

Майбутні педагоги знайомляться з педагогічними ідеями відомих вітчизняних та зарубіжних педагогів, вивчають їхні погляди.

Студенти повинні засвоїти теоретичні основи сучасної педагогічної науки, розвинути професійне мислення, оволодіти практичними вміннями й навичками, необхідними для ефективної роботи у новій демократичній школі.

Вивчення курсу “Загальна педагогіка” сприяє ефективній підготовці майбутнього педагога, якому притаманні гуманістичні соціальні цінності, в

центрі діяльності якого знаходиться особистість дитини, її проблеми, вболівання за її майбутню долю, а разом з тим і за долю нашої держави.

Кожна тема включає наукову інформацію, завдання для самостійного опрацювання, список літератури, а також творчі й практичні завдання, вправи, запитання, що допоможе студентам правильно вибрати методи навчання, позаурочні форми навчання, вивчити проблеми обдарованості тощо.

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки.

Тема 1. Предмет і завдання педагогіки у світлі вимог вищої школи.

1. Педагогіка, її визначення, предмет і завдання.
2. Основні категорії педагогіки.
3. Галузі педагогічної науки.
4. Зв'язок педагогіки з іншими науками.
5. Методи науково-педагогічного дослідження.

Тема 2. Розвиток, виховання і формування особистості.

1. Основні поняття теми.
2. Закономірності розвитку дитини.
3. Чинники, які впливають на формування особистості.
4. Вікова періодизація дітей і юнацтва.

Змістовий модуль 2. Теорія виховання.

Тема 3. Суть і завдання виховного процесу в школі.

1. Виховання як процес цілеспрямованого формування особистості. Мета виховання.
2. Кінцева мета виховання. Критерії вихованості.
2. Процес виховання, його специфіка, структурні елементи, рушійні сили.
3. Етапи процесу виховання. Управління процесом виховання.
4. Самовиховання: етапи, методи і прийоми.
5. Перевиховання: суть, принципи, етапи і методи.
6. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання.

Тема 4. Закономірності й принципи виховання. Загальні методи і форми виховання.

1. Поняття про закономірності виховання.
2. Принципи виховання. Їх роль у побудові виховного процесу.
3. Характеристика принципів виховання. Принципи національного виховання.
4. Поняття про форми і методи виховання. Підходи до їх класифікації.
5. Сучасна класифікація методів виховання.
6. Методи формування свідомості особистості.
7. Методи організації діяльності і формування досвіду громадської поведінки.
8. Методи стимулювання діяльності і поведінки.
9. Методи контролю у вихованні.

Тема 5. Формування основ наукового світогляду учнів. Розумове виховання учнів.

1. Поняття про світогляд.
2. Шляхи формування світогляду.
3. Завдання і зміст розумового виховання.
4. Знання, уміння, навички – основа розумового виховання.
5. Розумове виховання на уроках, у процесі позакласної і позашкільної виховної роботи.
6. Інтелектуальний розвиток учнів. Наукова організація праці учнів.

Тема 6. Основні напрямки виховання: основи морального виховання, трудове виховання і професійна орієнтація учнів, економічне виховання, основи естетичного виховання, фізичне, правове, екологічне виховання.

1. Основи морального виховання учнів:
 - а) Основа теорії і практики морального виховання.
 - б) Зміст морального виховання.
 - в) Статеве виховання як складова частина морального виховання школярів.
2. Система трудового виховання учнів в школі. Види й організація трудової діяльності учнів.
3. Професійна орієнтація учнів.
4. Економічне виховання учнівської молоді.

5. Суть, завдання і форми естетичного виховання.
6. Роль і місце фізкультури і спорту в житті школярів. Завдання, зміст і форми фізичного виховання в школі.
7. Завдання та зміст та форми правового виховання.
Значення правового виховання в системі виховної роботи.
8. Завдання, зміст і форми екологічного виховання учнів. Значення екологічного виховання в сучасному житті суспільства.

Тема 7. Формування колективу класу, його виховні функції.

1. Виховання особистості в колективі – одна з провідних педагогічних ідей.
2. Дитячий колектив, його ознаки.
3. Динаміка розвитку дитячого колективу. Його стадії.
4. Умови функціонування дитячого колективу.
5. Проблема колективу у праці А.С.Макаренка та О.В. Сухомлинського

Тема 8. Класний керівник, його функції.

1. Класний керівник- організатор навчально виховної роботи у класі.
2. Функції роботи класного керівника
- 3.Зміст, форми та облік роботи класного керівника.

Тема 9. Позакласна і позашкільна виховна робота з учнями. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості.

1. Зміст позакласної виховної роботи та її форми.
2. Позашкільна виховна робота.
3. Школа – провідна ланка в системі виховної роботи.
4. Виховання дітей в сім'ї.
5. Взаємозв'язок школи і сім'ї, його функції.
6. Школа і громадськість.

Змістовий модуль 3. Дидактика.

Тема 10. Суть процесу навчання в школі.

1. Педагогічний процес.
2. Поняття про дидактику.

3. Виникнення і розвиток дидактики.
4. Основні категорії дидактики.
5. Поняття про навчальний процес
6. Структура процесу засвоєння знань.
7. Види навчання.
8. Оптимізація й інтенсифікація навчання.

Тема 11. Зміст освіти в українській національній школі.

1. Поняття про зміст освіти, вимоги до нього.
2. Фактори, що зумовлюють зміст освіти.
3. Теорії організації змісту освіти.
4. Наукові вимоги до формування змісту освіти.
5. Реалізація змісту освіти в сучасній школі.

Тема 12. Закономірності й принципи навчання в школі. **Методи навчання**

1. Історія проблеми.
2. Класифікація закономірностей навчання.
3. Поняття про принцип навчання. Різноманітні підходи до їх класифікації
4. Принципи навчання, їх коротка характеристика.
5. Поняття про методи навчання та їх функції.
6. Класифікація методів навчання.
7. Класифікація методів навчання за Ю.К.Бабанським.
8. Вибір методів навчання.
9. Засоби навчання.

Тема 13. Форми організації навчання в школі.

1. Поняття про форми організації навчання.
2. Урок, вимоги до нього.
3. Структура та типи уроків уроків.
4. Позакласні і позашкільні форми навчання.
5. Схема аналізу уроку.
6. Підготовка вчителя до уроку.

Тема 14. Перевірка та оцінка знань, умінь і навичок учнів.

1. Контроль, його роль і функції в навчальному процесі.
2. Види й методи контролю.
3. Оцінка успішності, її призначення в навчальному процесі.
4. Попередження неуспішності учнів.

Змістовий модуль 4. Школознавство.

Тема 15 Управління і керівництво школою.

1. Поняття про школознавство
2. Наукові основи управління.
3. Принципи управління школою.
4. Планування роботи школи.
5. Педагогічна рада школи.
6. Органи громадського самоврядування у навчальних закладах.
7. Структура органів управління освітою.

Тема 16. Методична робота в школі. Поняття про педагогічний досвід

1. Завдання та зміст методичної роботи/
2. Форми методичної роботи з учителями, їх характеристика.
3. Атестація педагогічних працівників .
- 4.Інновації в освіті. Закономірності інновацій.
- 5.Поняття про педагогічний досвід. Його види.
- 6 Вивчення узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду.
- 7 Педагоги-новатори.

ПРОГРАМА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З КУРСУ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки.	
1	Основні нормативні документи про освіту в Україні; джерелознавча база та методи науково-педагогічного дослідження...	5
2	Філософські концепції формування особистості; професіограма сучасного вчителя як творця педагогічного процесу	5
	Змістовий модуль 2. Теорія виховання	
3	Дослідити історію демократичного виховання. Дослідити природні, культурно-історичні чинники формування української душі, характеру, світогляду. Дослідити українські виховні ідеали і традиції родинного, лицарського і козацького виховання	6
4	Обґрунтувати духовну спрямованість виховання, цілісність і національну спрямованість виховання	6
5	Опрацювання літератури з філософських основ проблеми; вивчити ідеї духовно-гуманістичного виховання в теорії і практиці В.О.Сухомлинського	6
6	Побудувати модель процесу виховання та охарактеризувати його компоненти.	6
7	Провести взаємоанкетування з метою вивчення ефективності самовиховання студентів. Визначити основні напрями самовиховання. Зробити ранжування власних принципів, що сприяють удосконаленню професійних якостей педагога	6
8	Практичне завдання: описати способи діагностування моральної вихованості учнів; Вибіркове конспектування. Реферат «Роль естетичного виховання у формуванні духовної культури особистості» Побудова план-схеми здоров'язберігаючої технології навчання. Реферат «Шляхи формування правової та екологічної культури особистості». Компіляція «Зміст, завдання і форми патріотичного виховання учнів». Дитячі і молодіжні організації та завдання школи щодо роботи з ними дослідити форми і методи соціалізуючого впливу школи та позашкільних закладів	6
9	Напрями діяльності класного керівника як координатора виховного процесу. Провести мікро дослідження з метою визначення морально-психологічного клімату в колективі	6

	академгрупи. Анкетування : «Я і моя група»	
	Змістовий модуль 3. Дидактика	
10	Визначити тип, структуру, реалізовані принципи навчання , форму організації навчально-пізнавальної діяльності відвіданого уроку за фахом навчання.	6
11	Проаналізувати розклади уроків у різних навчальних закладах. Визначити їх відповідність науково обґрунтованим вимогам та успішному засвоєнню знань учнями.	6
12	Розробити схеми“Урок – головна форма навчання”; “Структура комбінованого уроку”, “Вимоги до сучасного уроку”; “Підготовка вчителя до уроку”, “Активні форми і методи навчання” (за вибором студента). Розробити конспект уроку відповідно до спеціальності студентів	6
13	Ознайомитися із історією реформування змісту шкільної освіти; опрацювати державні стандарти загальноосвітньої підготовки учнів з свого фаху	6
14	Дослідити вплив загальних закономірностей навчання і їх роль у раціоналізації уроку; обґрунтувати вплив конкретних закономірностей як основи проектування уроку; підготувати конспект комбінованого типу уроку з свого фаху з використанням різних методів, підготувати реферат «Історичні організаційні форми навчання і їх трансформація у сучасні»	6
	Змістовий модуль 4.Школознавство	
15	На основі опрацьованого теоретичного матеріалу та набутого практичного та життєвого досвіду змоделювати план роботи на тему « Якби я був директором школи...», «Якби я був Міністром освіти і науки...»	6
16	Опрацювати книги В.О.Сухомлинського «Сто порад молодому вчителю»; А.С.Макаренка «Педагогічна поема»	6
	УСЬОГО ГОДИН	94

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Стратегія розвитку освіти в Україні.
2. Роль і місце педагогіки в системі людинознавчих наук.
3. Основні течії у зарубіжній педагогіці.
4. Співвідношення соціального і біологічного у розвитку особистості.
5. Соціальне середовище і його виховні функції.
6. Вплив діяльності на формування соціальних цінностей.
7. Підготовка учнів до життєтворчості як умова розвитку учнів.
8. Основні зарубіжні течії розвитку особистості.
9. Проблеми виховання молоді на сторінках обласних часописів.
10. Національні духовні цінності у виховній системі школи.
11. Українська національна ідея в системі сучасної духовної культури.
12. Філософські засади національної системи виховання в Україні.
13. Актуальні проблеми молодіжного руху в Україні на сучасному етапі.
14. Поняття про мораль. Завдання і зміст морального виховання.
15. Розумове виховання. Його завдання в умовах суверенної України.
16. Завдання, зміст та найважливіші форми правового виховання учнівської молоді.
17. Основні завдання, зміст і форми екологічного виховання учнівської молоді.
18. Економічне виховання. Його роль у підготовці шкільної молоді до трудової діяльності. Завдання та форми економічного виховання.
19. Естетика як основа естетичного виховання в школі. Завдання естетичного виховання відповідно до духовного відродження України.
20. Статеве виховання. Роль статевого виховання в моральному формуванні особистості. Його зміст, завдання і форми.
21. Завдання, зміст та організаційні форми фізичного виховання.

22. Соціально-психологічні механізми виховання.
23. Різні підходи до класифікації методів виховання.
24. Виховання світоглядних орієнтирів школярів.
25. Проблема виховання та перевиховання особистості в колективі у працях А.С. Макаренка.
26. Методика формування колективу у працях В.О.Сухомлинського.
27. Основні напрями роботи класного керівника з батьками учнів.
28. Система роботи класного керівника в сучасній школі.
29. Психолого-педагогічні аспекти роботи класного керівника з важковиховуваними учнями.
30. Особливості виховання дітей у повній (неповній, осиротілій, розлученій) сім'ї.
31. Соціальні цінності виховання дітей у сім'ї.
32. Спільна робота школи та сім'ї у педагогічному процесі.
33. Роль родинного виховання у формуванні особистості.
34. Шляхи вдосконалення змісту загальної середньої освіти.
35. Інтеграція змісту освіти як педагогічна проблема.
36. Основні дидактичні концепції.
37. Методи і засоби навчання, які використовувалися у шкільництві Галичини (1919-1939 рр.).
38. Основні наукові підходи до визначення методів навчання та їх класифікації.
39. Форми і методи роботи з обдарованими школярами.
40. Дидактичні умови диференціації навчання на уроках.
41. Характеристика форм навчання, які використовувалися у шкільництві Галичини (1919-1939 рр.).
42. Види контролю у школах Галичини (1919-1939 рр.).
43. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти.
44. Виховні гуманістичні системи: реалії, проблеми, перспективи.
45. Взаємозв'язок освітніх, педагогічних та виховних технологій.

46. Учителі-новатори (нагороджені урядовими нагородами України) області, району, міста, школи та їхній досвід.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

(Загальні основи педагогіки)

1. Що Ви розумієте під поняттям :
 - а) система педагогічних наук;
 - б) методи науково-педагогічного дослідження;
 - в) предмет педагогіки.
2. Дайте визначення категорії:
 - а) навчання;
 - б) виховання;
 - в) освіта.
3. Що вивчає та чим займається галузь педагогічної науки:
 - а) соціальна педагогіка;
 - б) тифлопедагогіка;
 - в) методика викладання.
4. Яким чином пов'язана педагогіка з наукою:
 - а) історією;
 - б) етикою;
 - в) гігієною.
5. В чому суть методу науково-педагогічного дослідження:
 - а) спостереження;
 - б) анкетування;
 - в) експеримент.
6. Дайте визначення поняттю:
 - а) розвиток особистості;
 - б) особистість;
 - в) формування особистості.
7. Поясніть, яким чином впливає на формування особистості:
 - а) спадковість;
 - б) оточуюче середовище;
 - в) виховання.
8. Роз'ясніть, в чому суть концепції:
 - а) біхевіоризму, *tabula rasa*;
 - б) конвергенції, конфронтації;
 - в) преформізму, біогенетичної.
9. Що Ви розумієте під поняттям:

- а) вікова періодизація;
- б) задатки;
- в) акселерація.

10 Охарактеризуйте психолого-педагогічні особливості дітей:

- а) молодшого шкільного віку;
- б) середнього шкільного віку;
- в) старшого шкільного віку.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА ПІДГОТОВКИ ВИСТУПУ ЩОДО ТЕМИ «НАПРЯМИ ВИХОВАННЯ»

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ

Естетика- наука про красу – методологічна основа естетичного виховання.

Мета: Виховання здатності цілеспрямовано сприймати, відчувати, правильно розуміти й оцінювати красу навколишньої дійсності, природи, суспільного життя, праці, мистецтва.

Завдання: - формування стійкого інтересу до мистецтва, розуміння його ролі в суспільному житті, духовному збагаченні людини;

-надання глибоких знань і чіткого уявлення про ідейно-художні цінності, створені світовою культурою;

-виховання стійких оцінних критеріїв та емоційно-естетичного ставлення до творів мистецтва та явищ життя;

-розвиток здібностей до активної перетворювальної діяльності з внесенням елементів краси в усі сфери життя людини, мистецтва, життя та побуту;

-вироблення непримиренного ставлення до потворного, антиестетичного у поведінці, зовнішності, побуті, а також до антихудожніх творів.

Шляхи та засоби: -народне декоративно-ужиткове мистецтво;

- естетичне виховання у процесі вивчення основ наук;
- естетичне виховання засобами мистецтва;
- естетична освіта учнів;
- використання природних чинників у естетичному вихованні учнів;
- розвиток художніх здібностей учнів у процесі позакласної та позашкільної роботи;
- естетичне виховання в праці;
- естетичне виховання дітей у сім'ї.

Принципи: єдність ідейного та художнього;

- взаємозв'язок науки і мистецтва;
- творча самодіяльність;
- зв'язок естетичного виховання з життям;
- багатство змісту і форм роботи.

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ

Мета: -зміцнення здоров'я ;

- сприяння гармонійному розвитку особистості
- підготовка молоді до праці і захисту України.

Завдання і зміст:- формування поняття про те, що піклування людини про своє здоров'я, фізичний розвиток є не тільки її особистою справою, а й суспільним обов'язком;

- сприяння правильному фізичному розвитку і зміцненню здоров'я;
- розвиток основних видів рухових дій, формування рухових умінь і навичок;

-виховання стійкого інтересу і потреби в систематичних заняттях фізичною культурою;

-формування в учнів правильної постави, підтягнутості й охайності.

Засоби: -уроки фізичної культури;

-гімнастика до початку занять;

-фізкультурні хвилинки під час уроків;

-ігри і фізичні вправи під час перерв;

-фізичні вправи та ігри в режимі продовженого дня;

-здоровий спосіб життя.

Позакласна і позашкільна робота:- робота гуртків і секцій фізичної культури в школі, будинках дітей та юнацтва, при ЖЕКах. ДЮСШ, добровільних спортивних товариствах, на стадіонах, у плавальних басейнах тощо;

-спартакіади, фізкультурні свята, змагання, туризм.

Роль сім'ї: - ранкова гігієнічна гімнастика;

-раціональне харчування;

-правильний режим дня, гігієна тіла, повноцінний сон;

-контроль за поставою дітей під час виконання домашніх завдань, за їх ходою;

-загартування організму, спільні прогулянки, ігри, заняття спортом.

ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

З метою підготовки й організації виховного заходу студент-практикант повинен:

- ознайомитися з програмою виховної роботи у класі, де виконує функції класного керівника;
- виявити рівень розвитку учнів цього класу (цінність орієнтацій, почуттів, мотивації поведінки, звички), а також рівень сформованості учнівського класу як колективу;
- вивчити інтереси, потреби учнів, їхні бажання, очікування, пов'язані з організацією дозвілля у позанавчальний час;
- залучити учнів до вибору й організації майбутнього заходу;
- у процесі обговорення з учнями змісту, форми заходу орієнтувати їх не лише на усвідомлення власних потреб й інтересів, але й на розуміння необхідності розвитку певних рис, умінь самоорганізації поведінки;
- узгодити вибір учнів майбутнього заходу з програмою виховної роботи (позанавчальної діяльності), розробленої класним керівником;
- стимулювати і підтримувати ініціативу, самостійність усіх учнів у процесі підготовки й організації виховного заходу;
- створити та забезпечити позитивну психологічно-комфортну атмосферу під час заходу, розвивати позитивні самопочуття учнів;
- регулювати хід процесу, дотримуватися запланованої структури, визначеного регламенту;
- постійно виявляти педагогічний такт, уникати примусу, емоційного тиску на учнів;
- обговорити хід, результати заходу, враження та бажання учнів, висловити власні судження.

Алгоритм організації виховного заходу

1. Вибір і планування :

- стимулювання учнів до організації цікавого й доцільного заходу;
- збирання ідей, пропозицій учнів щодо змісту, форми заходу;

- колективне обговорення висловлених ідей, суджень учнів, внесення коректив, вибір рішень шляхом застосування різноманітних методик (аргументованого міркування, голосування, розгляд пропозицій тощо);

- визначення мети заходу й очікування результатів;

- колективне обговорення загальної структури, змісту, планування методів, засобів організації заходу;

- визначення обов'язків учнів, розподіл доручень, ролей.

2. Підготовка:

- ознайомлення з необхідною літературою, пошук й вибір матеріалу для сценарію;

- визначення етапів заходу, підготовка сценарію;

- організація зустрічі з учасниками репетицій, консультацій;

- підготовка різноманітних засобів (аудіовізуальних і технічних, декорацій та атрибутів для інтер'єру, одягу учасників, роздаткового матеріалу, нагород тощо);

- підготовка приміщення.

3. Організація:

початок:

- захоплення уваги учасників, стимулювання позитивних емоцій, створення приємних очікувань від заходу;

- визначення мети і бажаних результатів;

- визначення правил поведінки учасників, погодження необхідного часу;

- коротке повідомлення про хід заходу;

організація процесу:

- забезпечення логічного переходу від попереднього етапу до наступного;

- дотримання сценарію й регламенту (імпровізація можлива, якщо виправдана й відповідає формі заходу);

- контроль за дотриманням обраних правил поведінки й діяльності учасників;

- підтримка позитивної атмосфери спілкування учасників, їхнього емоційного піднесення;

- підбадьорювання учнів до вільного міркування, виявлення активності, творчості, власних поглядів, позитивних емоцій;

- акцентування на цінності кожного учасника, доброзичливе ставлення до всіх учнів;

закінчення:

- наведення висновків, підсумків;

- загальна оцінка результатів відповідно до запланованої мети;

- повідомлення учням оцінок, суджень, обговорення їхніх вражень, побажань;

- організація емоційного піднесеного завершення, орієнтація на подальші заходи.

СХЕМА ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ УРОКУ

Виберіть із календарного планування уроків з свого фаху в будь-якому класі тему уроку, яка б відповідала комбінованому типу уроку. Визначте дидактичну, розвивальну і виховну мету уроку:

Предмет: _____ Клас: _____

Тема уроку: _____

Дидактична мета _____

Розвивальна мета _____

Виховна мета _____

Хід уроку:

(конспект)

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ УРОКУ

I. Загальні відомості про урок

Дата проведення, школа, клас, прізвище, ім'я та по батькові вчителя, предмет, кількість учнів за списком, кількість присутніх, порядковий номер уроку, де проводиться (у класі, кабінеті, лабораторії, майстерні).

Обстановка в класі: чистота, освітленість, провітреність, готовність учнів до навчання. Організація уваги і готовності учнів до роботи. Тривалість організаційного етапу. Тема і мета уроку.

II. Тип і структура уроку

Доцільність вибору типу і структури уроку стосовно теми і дидактичної мети заняття. Послідовність окремих етапів уроку. Усвідомлення учнями виконаних домашніх завдань. Ліквідація виявлених недоліків. Оцінювання знань, умінь і навичок учнів. Розподіл часу на уроці. Підбиття підсумків і завершення уроку. Своєчасність домашнього завдання.

III. Зміст уроку

Тема уроку та її відповідність змісту навчальної програми. Актуалізація і корекція опорних понять. Зв'язок із попереднім матеріалом, життям і досвідом учнів. Ефективність використання наочності і ТЗН; проблемність навчання; організація активного мислення. Ефективність методів і прийомів закріплення знань, організація колективних та індивідуальних форм роботи, в тому числі зі слабкими учнями. Актуалізація почуттів і опорних знань.

Ефективність сприйняття й усвідомленості, рівень засвоєння нового матеріалу учнями.

IV. Методи і прийоми навчання на уроці

Які методи і прийоми застосовував учитель на уроці?

Чи відповідали вони змісту навчального матеріалу, меті і завданням уроку та віковим особливостям учнів?

Як дотримувався учитель головних вимог до уроку (виховних, дидактичних, психологічних, санітарно-гігієнічних)? Як здійснювались на уроці дидактичні принципи?

Взаємозв'язок репродуктивної і творчої активності й пізнавальної самостійності учнів на уроці. Як розвивалися на уроці спостережливість і логічне мислення учнів? Чи використовувалися прийоми порівняння, протиставлення, узагальнення й систематизації? Як формувалися в учнів уміння вчитися, використовувати наукову інформацію? Прийоми забезпечення зворотного зв'язку для керування процесом засвоєння. Формування в учнів пізнавального інтересу і навичок самоконтролю.

Оцінювання знань учнів. Чи було здійснено індивідуалізацію та диференціацію навчальних завдань? Обсяг домашнього завдання.

V. Поведінка учнів на уроці

Якого мірою учні залучені до активної розумово-пізнавальної праці? Спрямованість і сконцентрованість їхньої уваги. Дисципліна учнів на різних етапах уроку й методи та прийоми реагування вчителя на випадки порушення її. Ставлення учнів до вчителя. Прояви організаційної й пізнавальної самостійності учнів.

VI. Поведінка вчителя на уроці

Уміння володіти увагою класу, організувати його роботу, підвищувати активність, інтерес, увагу, тримати дисципліну, враховувати індивідуальні особливості кожного учня.

Стиль і тон у роботі (жвавий, рішучий, повільний, байдужий). Педагогічний такт. Спостережливість, вдумливість, витримка, винахідливість, емоційність.

Зовнішній вигляд. Культура мовлення, поза, міміка, жестикуляція, охайність. Чи користується авторитетом в учнів?

VII. Висновки і пропозиції

Досягнення мети. Виконання плану уроку. Обсяг і якість знань учнів. Виховне, освітнє і розвивальне значення уроку. Що цінного із цього уроку можна взяти для себе або рекомендувати для впровадження в практику інших учителів? Поради вчителю, як закріпити й удосконалити позитивні моменти уроку чи подолати недоліки.

СХЕМА СКЛАДАННЯ ПОРТФОЛІО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ ПЕДАГОГА

Портфоліо - сучасна форма презентації педагогічного досвіду. За останні півтора десятиліття досить помітне місце у педагогічному словнику посіло поняття "портфоліо". Воно прийшло до освітянської галузі із політики та бізнесу, теорії менеджменту (метод портфоліо - performance portfolio or portfolioc assessment).

Портфоліо - 1. Папка для важливих справ, документів.

2. Набір документів, зразків робіт, фотографій та ін., які дають уявлення про запропоновані працедавцеві (замовникові) можливості, послуги спеціаліста, про його досвід в обраному напрямку

Під час підготовки портфоліо слід пам'ятати про те, що кожен окремий матеріал слід датувати, бажано вносити матеріали за час, що минув з моменту попередньої атестації. Використання педагогічного портфоліо як звітнього документа педагога істотно

полегшує діяльність методиста навчального закладу, якому необхідно здійснювати аналіз роботи педагогів, оцінювати отримані результати, створювати умови для підвищення професіоналізму педагогів, готувати їх до процедури атестації тощо. На початку навчального року бажано погодити з головами методичних комісій навчального закладу набір обов'язкових розділів та розділів за вибором для портфоліо педагогів, визначити терміни роботи над ним, форму презентації та довести спільне рішення до відома усіх педагогів.

Протягом навчального року педагоги працюють над своїм портфоліо. Роботу можна обговорювати на методичних комісіях, під час індивідуальних консультацій з фахівцями з окремих проблем тощо. Коментар до портфоліо має бути вдумливим, таким, що відображає власні думки педагога відносно його діяльності, дає повну картину творчого зростання педагога. У документах збираються матеріали, що регламентують роботу педагога. У творчому досьє представлені збірки різних творчих, проектних, дослідницьких робіт педагога, опис його авторських методик, розробок, програм; а також дані про основні напрямлення його творчої активності, участі в наукових конференціях, конкурсах, педагогічних читаннях, проходження курсів підвищення кваліфікації; карта творчого зростання та ін.

У діагностиці успішності педагога містяться результати оцінки і самооцінки педагога: особистості викладача, педагогічної діяльності, педагогічного спілкування, якості освітнього процесу (аналіз роботи в міжатестаційний період: зрізи знань, підсумки успішності, навчальне навантаження педагога, програмний банк, використання сучасних технологій, результати олімпіад, перспективний план кабінету (майстерні, лабораторії)).

Відгуки включають характеристики ставлення педагога до різних видів діяльності, які представлені адміністрацією, колегами, батьками, а також самоаналіз діяльності педагога: відгук про творчу роботу, виступи на міських методичних секціях, педагогічних читаннях, педрадах тощо, рецензії на статті, методичні бюлетені про проведені відкриті уроки, висновки про якість виконаної роботи (творчої, дослідницької), резюме, підготовлене педагогом, з оцінкою власних професійних досягнень.

Підходи до побудови портфоліо можуть бути всілякими залежно від індивідуальних особливостей педагога. Важливо, щоб він проаналізував свою роботу, власні успіхи, узагальнив і систематизував педагогічні досягнення, об'єктивно оцінив свої можливості та побачив способи подолання труднощів і досягнення вищих результатів.

Електронне портфоліо – це програмно-методичний комплекс, який акумулює в собі створені комп'ютерні засоби навчання, розподілені інформаційно-навчальні ресурси, нормативні документи, результати педагогічного досвіду й досягнень педагога та його

учнів; це творча форма контролю, яка допомагає педагогові керувати процесом своєї діяльності, його легко створювати, редагувати, доповнювати, компактно зберігати, зручно переносити, здійснювати швидкий пошук документів та в привабливій формі презентувати свою діяльність.

Колеги, експерти тощо зможуть ознайомитися з вашою роботою завдяки портфолію. Портфолію набагато докладніше та ґрунтовніше, ніж резюме. У ньому педагог зможе відобразити усі свої професійні досягнення, показати знання і навички, рівень володіння методикою і навіть сучасними інформаційними технологіями.

Принципи формування структури портфолію

Не існує загальноприйнятої моделі портфолію. Портфолію вчителя надзвичайно індивідуальне. Окрім цього, значну роль у формуванні портфолію відіграє специфіка навчальної дисципліни, в рамках якої воно створюється. Проте все ж існують загальні елементи, компоненти портфолію:

- інформація "від себе" - формулювання педагогічної філософії педагога, опис використовуваних методик, зазначення дисциплін, що розробляються, опис освітніх цілей і завдань;

- інформація "від інших" - відгуки колег, учнів, батьків про курси, навчальні програми, тести, стиль проведення занять і т. ін;

- приклади навчальних заходів - досягнення учнів, результати дослідницької роботи учнів, приклади есе тощо;

- матеріали, що підкріплюють педагогічні досягнення вчителя: свідчення співпраці з колегами, що сприяла підвищенню ефективності їхньої роботи.

Правила складання порт фолію

Якомога точніше сформулювати портфолію, оцінивши свої можливості і здібності.

-Визначити вигляд і структуру портфолію.

-Зібрати наявні документи і матеріали і розташувати їх в певному порядку (скласти перелік).

-Важливо періодично поповнювати портфолію.

Вимоги до оформлення портфолію

1. Системність і регулятивність самомоніторингу.
2. Достовірність.
3. Об'єктивність.
4. Націленість автора на самовдосконалення.
5. Структуризація матеріалів, логічність і лаконічність всіх письмових пояснень.

6. Акуратність і естетичність оформлення.
7. Цілісність, тематична завершеність представлених матеріалів.
8. Наочність результатів роботи.
9. Технологічність.

Приклади структур педагогічного портфоліо:

I.

1. Титульна сторінка.
2. Мета портфоліо.
3. Творчий звіт.
4. Методичні розробки занять.
5. Методичні доповіді.
6. Матеріали позааудиторних заходів.
7. Друковані роботи.
8. Матеріали саморозвитку.
9. Матеріали проведених виховних годин.
10. Матеріали дослідницької діяльності студентів.
11. Винагороди і досягнення.

II.

Розділ 1. Спільні відомості про педагога

Даний розділ включає матеріали, що відображають досягнення педагога в різних областях:

- прізвище, ім'я, по батькові, рік народження;
- освіта (що і коли закінчив, отримана спеціальність і кваліфікація за дипломом);
- трудовий і педагогічний стаж роботи в даному навчальному закладі;
- підвищення кваліфікації (назва структури, де прослухані курси, рік, місяць, проблематика курсів);
- копії документів, підтверджуючих наявність вчених і почесних звань, ступенів;
- найбільш значимі урядові нагороди, грамоти, листи-подяки;
- дипломи різних конкурсів;
- інші документи на розсуд того, хто атестується.

Цей розділ дозволяє судити про процес індивідуального розвитку педагога.

Розділ 2. Результати педагогічної діяльності

В цей розділ поміщають порівняльний аналіз діяльності педагогічного працівника на підставі:

- матеріалів про результати освоєння учнями навчальних програм і сформованості у них ключових компетентностей з предмету, що викладається;
- порівняльного аналізу діяльності педагогічного працівника у міжатестаційний період на підставі контрольних зрізів, участі учнів в олімпіадах, конкурсах;
- результатів проміжної і підсумкової атестації учнів;
- інформації про наявність медалістів та учнів, які отримали дипломи з відзнакою;
- відомостей про вступ до вузів за фахом тощо.

Матеріали даного розділу повинні давати уявлення про динаміку результатів педагогічної діяльності педагога, що атестується, за певний період.

Розділ 3. Науково-методична діяльність

В цей розділ поміщаються методичні матеріали, що свідчать про професіоналізм та педагогічну майстерність педагога:

- матеріали, в яких обґрунтовується вибір програми та комплекту навчально-методичної літератури;
- матеріали, в яких обґрунтовується вибір використання освітніх технологій;
- матеріали, в яких обґрунтовується застосування педагогічної діагностики для оцінки власних освітніх результатів;
- використання інформаційно-комунікативних технологій в навчальному процесі,
- робота в методичній комісії навчального закладу, співпраця з міськими методичними секціями, Навчально-методичними кабінетом та іншими установами;
- участь в професійних та творчих педагогічних конкурсах, виставках;
- участь в методичних і предметних тижнях;
- організація та проведення семінарів, «круглих столів», «майстер-класів» тощо;
- проведення наукових досліджень;
- розробка авторських програм;
- написання рукописів кандидатської або докторської дисертації;
- підготовка творчого звіту, реферату, доповіді, статті;
- інші документи.

Розділ 4. Позаурочна діяльність

Розділ має містити документи:

- список творчих робіт, рефератів навчально-дослідницьких робіт, проектів, виконаних учнями по предметах;
- список переможців олімпіад, конкурсів, змагань, інтелектуальних марафонів тощо;

- сценарії позакласних заходів, фотографії і відеокасети із записом проведених заходів (виставки, наочні екскурсії, КВК, брейн-ринги тощо);
- програми роботи кружків і факультативів;
- інші документи.

Розділ 5. Навчально-матеріальна база

В цьому розділі поміщається виписка з паспорту навчального кабінету (майстерні, лабораторії):

- список словників та іншої довідкової літератури по предметах;
- список наочних посібників (макети, таблиці, схеми, ілюстрації, портрети тощо);
- наявність технічних засобів навчання;
- наявність комп'ютера та комп'ютерних засобів навчання (програми віртуального експерименту, контролю знань тощо);
- аудіо- і відеопосібники;
- наявність дидактичного матеріалу, збірок завдань, вправ, прикладів рефератів і творів та ін.;
- інші документи за бажанням педагога.

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З КУРСУ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1. Педагогіка - це наука про:

- A) вихованні людини в сучасному суспільстві;
- B) способи наукового пізнання;
- C) психологічні особливості особистості;
- D) фізіологічні закономірності розвитку особистості.

2. У перекладі з грецької педагогіка означає:

- A) управління);
- B) відтворення;
- C) дітоводіння;
- D) закріплення.

3. Система педагогічних наук включає:

- A) принципи навчання і виховання;
- B) систему методів педагогічного дослідження;
- C) галузі наук про виховання і освіту дітей та дорослих;
- D) результати соціологічних досліджень.

4. Перед загальною педагогікою ставляться завдання:

- A) вивчення проблем міграції населення;
- B) виховання , навчання підростаючого покоління;
- C) дослідження закономірностей сприйняття;
- D) висвітлення історії розвитку педагогічних теорій.

5.Галузь педагогіки , яка розглядає навчання і виховання дітей з порушенням слуху :

- A) сурдопедагогіка;
- B) дефектологія;
- C) олігофренопедагогіка;
- D) логопедія.

6.Галузь педагогіки , яка розглядає навчання і виховання дітей з порушеннями зору :

- A) соціологія;
- B) тифлопедагогіка;
- C) олигофренопедагогіка;
- D) сурдопедагогіка.

7.Галузь педагогіки , яка розглядає навчання і виховання дітей з порушенням мовлення:

- A) сурдопедагогіка;
- B) олигофренопедагогіка;
- C) філософія;
- D) логопедія.

8.Анкетування – це:

- A) метод масового збору матеріалу за допомогою спеціально складених опитувальників;
- B) спостереження за поведінкою дітей на екскурсії;
- C) активізація пізнавальної діяльності учнів;
- D) прийом навчання використаний вчителем.

9.Педагогічним експериментом називається:

- A) науково обгрунтоване логічне припущення;
- B) оцінка педагогічного явища ;
- C) логічне розподіл фактів на основі істотних ознак;
- D) науково обгрунтований дослід з перевірки гіпотези у штучно створених умовах.

10.Необхідність передачі соціального досвіду виникла:

- A) з появою технічних засобів навчання;
- B) одночасно з появою суспільства;
- C) в ході розробки змісту освіти;

D) з розвитком педагогіки як науки.

11. Мета виховання – це:

- A) рівень цивілізації суспільства;
- B) форма навчання учнів;
- C) кінцевий результат формування особистості;
- D) показник успішності учнів.

12. Розвиток – це:

- A) збільшення росту і маси тіла дитини;
- B) кількісні та якісні зміни в організмі людини;
- C) стихійний процес, незалежний від волі людини;
- D) пристосування до умов життя.

13. Фактори розвитку особистості:

- A) рівень знань з навчальних дисциплін;
- B) інтерес до навчання, рівень досягнень;
- C) спадковість, середовище, виховання, самовиховання;
- D) статусне положення особистості в колективі.

14. Соціалізація – це:

- A) реалізація творчих здібностей особистості;
- B) пристосування живого організму до умов середовища;
- C) розвиток індивідуальних особливостей особистості;
- D) інтеграція особистості в соціальну систему.

15. Принципом виховання є:

- A) зв'язок виховання з життям і працею;
- B) моральне виховання і формування особистості;
- C) самовиховання і перевиховання;
- D) об'єктивність і незалежність виховання.

16. Закономірність виховання – це:

- A) загальне керівне положення, яке вимагає послідовності дій при різних обставинах;
- B) адекватне відображення об'єктивної дійсності виховного процесу, що володіє стійкими властивостями та повторюваністю;
- C) варіанти організації конкретного виховного процесу;
- D) управління діяльністю учнів за допомогою різноманітних повторюваних вправ.

17. Принцип гуманізації характеризує:

- A) виховання працьовитості;
- B) вседозволеність;

- С) розвиток пізнавальних сил учнів;
- Д) повага права людини бути самим собою.

18. Мета екологічного виховання – це:

- А) формування екологічної культури;
- В) формування наукового світогляду;
- С) формування всебічно розвиненої особистості;
- Д) формування здорового способу життя.

19. Методи виховання – це:

- А) предмети матеріальної і духовної культури , які використовуються для вирішення педагогічних завдань;
- В) загальні вихідні положення , якими керується педагог;
- С) способи впливу на свідомість , волю, почуття , поведінки вихованців;
- Д) зовнішнє вираження процесу виховання.

20. Метод переконання – це:

- А) спосіб впливу на свідомість школяра з метою формування поглядів, ідеалів , звичок;
- В) управління діяльністю учнів;
- С) вплив на свідомість , почуття і поведінку учнів;
- Д) оцінка тих кращих якостей , які проявилися у навчанні та вчинках школяра.

21. Автор книги "Педагогічна поема":

- А) В.А.Сухомлинський;
- В) Ш. Амонашвілі;
- С) К. Д. Ушинський;
- Д) А.С.Макаренко.

22. Методи формування свідомості особистості – це:

- А) змагання, заохочення , покарання ;
- В) вправа , привчання , вимога , доручення , виховуючі ситуації;
- С) розповідь, пояснення , лекція , етична бесіда , навіювання , диспут , приклад;
- Д) досліди , вправа , навчально - продуктивна праці.

23. Заохочення – це:

- А) емоційно - словесний вплив на вихованців;
- В) несхвалення і негативна оцінка дій і вчинків особистості;
- С) залучення вихованців до вироблення правильних оцінок і суджень;
- Д) спосіб педагогічного впливу на вихованця з метою стимулювання позитивного поведінки.

24. Методи стимулювання поведінки і діяльності – це:

- A) змагання, заохочення, покарання;
- B) вимога, вправа, громадська думка;
- C) створення виховуючих ситуацій, особистий приклад;
- D) саморозвиток, бесіда, переконання, доручення.

25. Традиції колективу – це:

- A) процес переходу від однієї стадії розвитку до іншої;
- B) практична мета, здатна захопити і згуртувати вихованців;
- C) стійкі форми колективного життя;
- D) стадія первісного згуртування.

26. Творцем класно-урочної системи навчання є:

- A) К. Д. Ушинський;
- B) Я. А. Коменський;
- C) Платон;
- D) Сократ.

27. Дидактика – це:

- A) розділ педагогіки, що вивчає теорію та практику навчання та освіти;
- B) теорія формування особистості;
- C) наука про закономірності розвитку особистості;
- D) розділ педагогіки, що вивчає виховання.

28. Учіння є однією з сторін навчання, а друга сторона – це

- A) осмислення;
- B) сприйняття;
- C) викладання;
- D) засвоєння.

29. Провідною формою організації навчання в школі є:

- A) навчальний діалог;
- B) навчальна дискусія;
- C) консультація;
- D) урок.

30. Категорією дидактики є:

- A) процес навчання;
- B) моральний розвиток;
- C) мета виховання;
- D) соціалізація особистості.

31. Методи навчання, при яких джерелом знань є усне або друковане слово – це:

- A) словесні;
- B) наочні;
- C) практичні;
- D) стимулювання інтересу до навчання.

32.Правило : «від простого до складного» відноситься до принципу навчання:

- A) наочності;
- B) науковості;
- C) доступності;
- D) зв'язку теорії з практикою.

33. Двосторонній характер навчання проявляється у тісній взаємодії:

- A) викладання і учіння;
- B) учня і класу;
- C) сім'ї і школи;
- D) самоосвіти і вчення.

34. Документ, який визначає перелік навчальних предметів , їх розподіл по роках навчання , тижневу і річну кількість годин – це:

- A) робоча програма;
- B) навчальна програма;
- C) навчальний план;
- D) типова програма.

35.« Золоте правило » дидактики сформулював :

- A) А. Дистервег;
- B) Й.Ф. Гербарт ;
- C) Й.Г. Песталоцці ;
- D) Я.А. Коменський.

36. Аналіз досягнень учнів здійснюється з метою :

- A) коригування діяльності учнів і управління навчальними процесом ;
- B) поточного контролю;
- C) накопичення оцінок;
- D) індивідуалізації навчання.

37.Документ, що характеризує окремий навчальний предмет, перелік розділів та тем,кількість годин, що відводиться на вивчення кожної теми - це:

- A) навчальна книга;
- B) навчальний посібник ;
- C) навчальний план ;
- D) навчальна програма.

38. Закінчений у смисловому, часовому й організаційному відношенні відрізок навчального процесу - це:

- A) навчальна тема;
- B) урок;
- C) навчальний заклад ;
- D) навчальна чверть .

39. Орган колегіального управління стратегією розвитку педагогічного процесу у школі є :

- A) методичне об'єднання;
- B) засідання;
- C) педагогічна рада школи;
- D) виробнича нарада .

40. Галузь педагогічної науки , що має своєю метою дослідження змісту і методів управління освітою , керівництва школою та організації її роботи називається :

- A) дидактика ;
- B) діалектика ;
- C) теорія виховання та вдосконалення теоретичної підготовки вчителя;
- D) школознавство .

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО ЕКЗАМЕНУ З ПЕДАГОГІКИ

1. ЗАГАЛЬНОПЕДАГОГІЧНІ ПИТАННЯ

1. Концепція національного виховання та її значення в організації і проведенні виховної роботи з учнівською молоддю.
2. Основні принципи побудови освіти в Україні.
3. Структура системи освіти в Україні.
4. Закон України «Про освіту», його значення для школи і педагогічних працівників.
5. Гуманітаризація і гуманізація педагогічного процесу в школі.
6. Державна національна програма «Освіта (Україна XXI ст..)», її головні ідеї та роль в освітній політиці української держави. .
7. Закон України «Про загальну середню освіту», його значення.

2. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

1. Предмет і завдання педагогіки. Історія її виникнення.
2. Взаємозв'язок педагогіки з іншими науками.

3. Основні категорії педагогіки, їх коротка характеристика.
4. Характеристика структури і галузей педагогічної науки.
5. Характеристика методів науково- педагогічного дослідження.
6. Характеристика основних понять теми «Розвиток, виховання та формування особистості».
7. Основні закономірності розвитку дитини.
8. Соціальна суть особистості. Основні чинники її формування.
9. Роль спадковості і середовища в формуванні особистості.
10. Поняття про формування особистості. Роль виховання в цьому процесі.
11. Фактори, які впливають на формування особистості.
12. Вікова періодизація дітей та юнацтва в педагогіці.
13. Концепції розвитку виховання та формування особистості, їх характеристика.

3. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

1. Виховання як процес цілеспрямованого формування особистості. Мета виховання.
2. Система виховної роботи в школі, її орієнтовний зміст.
3. Закономірності виховання, їх коротка характеристика
4. Принципи виховання, їх коротка характеристика.
5. Характеристика принципів виховання учнівської молоді (трьох за вибором студента).
6. Поняття про методи виховання, різноманітні підходи до їх класифікації.
7. Методи формування свідомості особистості, їх характеристика.
8. Методи організації діяльності і формування досвіду громадської поведінки, їх характеристика.
9. Методи стимулювання діяльності і поведінки, їх характеристика.
10. Проблема колективу в працях А.Макаренка та В.Сухомлинського.
11. Ознаки колективу, його структура, стадії розвитку.
12. Динаміка і стадії розвитку колективу. Система перспективних ліній. Традиції колективу.

13. Поняття про науковий світогляд, його основні риси, шляхи формування.
14. Розумове виховання. Його завдання і зміст. Знання, уміння та навички основа розумового виховання.
15. Етика як основа морального виховання. Завдання, зміст і форми морального виховання в школі.
16. Роль статевого виховання в моральному вихованні особистості.
17. Система трудового виховання в школі. Основні види трудової діяльності учнів. Профорієнтація в школі, її характеристика.
18. Економічне виховання учнів, його роль у підготовці школярів до трудової діяльності. Форми економічного виховання в школі.
19. Естетика як основа естетичного виховання в школі. Його джерела і завдання. Позакласна робота з естетичного виховання.
20. Зміст і форми фізичного виховання учнів у школі.
21. Завдання, зміст і форми правового виховання в школі.
22. Завдання, зміст і форми екологічного виховання учнівської молоді.
23. Класний керівник, його функції та форми виховної роботи.
24. Планування й облік виховної діяльності класного керівника.
25. Зміст і форми позакласної виховної роботи з учнями. Основні принципи позакласної та позашкільної роботи.
26. Зміст і форми позашкільної виховної роботи з учнями. Типи закладів позашкільної роботи.
27. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості в світлі Концепції національного виховання.

4. ДИДАКТИКА

1. Цілісний педагогічний процес, його основні компоненти:
2. Поняття про дидактику. Її виникнення та розвиток.
3. Основні категорії дидактики, їх характеристика..
4. Поняття про процес навчання, його двобічний характер.
5. Функції процесу навчання.
6. Характеристика структури процесу засвоєння знань.

7. Види навчання, їх характеристика.
8. Зміст освіти в українській національній школі.
9. Поняття про зміст освіти. Державні нормативні документи, які відображають зміст освіти в школі.
10. Навчальний план, його державний і шкільний компоненти. Гуманізація і демократизація освіти.
11. Загальна освіта в Україні, її характеристика
12. Характеристика навчальних планів, програм, підручників (з свого фаху).
13. Загальна, політехнічна та фахова освіта. Їх характеристика.
14. Закономірності навчання, їх характеристика.
15. Поняття про принципи навчання. Характеристика трьох із них (за вибором студента).
16. Науковість, свідомість й активність учнів у навчанні, наочність як важливі принципи навчання.
17. Поняття про методи навчання.
18. Різноманітні підходи до класифікації методів навчання. Функції методів навчання.
19. Методи організації навчально-пізнавальної діяльності (за джерелом знань).
20. Методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності.
21. Методи контролю і самоконтролю в навчанні, їх характеристика.
22. Поняття про форми організації навчання.
23. Історичні організаційні форми навчання та їх трансформація .
24. Класно-урочна система Я.А.Коменського.
25. Типологія і структура уроків.
26. Урок як основна форма організації навчального процесу. Тематичне і поурочне планування уроків.
27. Вимоги до сучасного уроку.
28. Аналіз уроків.
29. Гуртки, факультативи й екскурсії як організаційні форми навчання.

30. Лекції, семінари і практикуми як організаційні форми навчання.
31. Індивідуальні і групові консультації як форми розвитку учнівських навчальних можливостей, попередження і подолання неуспішності.
32. Оцінка й облік результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Критерії оцінювання.
33. Види контролю. Їх характеристика.
34. Домашня робота учнів, її норми. Подолання неуспішності в школі.

5 ШКОЛОЗНАВСТВО

1. Принципи управління і керівництва школою.
2. Органи освіти, їх функції в управлінні школами.
3. Керівництво навчально-виховною роботою в школі.
4. Педагогічна рада школи, зміст і організація її роботи.
5. Методична робота в школі, її роль у зростанні педагогічної майстерності вчителів. Види методичної роботи.
6. Поняття про педагогічний досвід, його види. Вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду. Педагоги новатори.
7. Планування роботи школи. Види планів у школі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Барбашова І. А. Дидактика : навч. посіб. / І. А. Барбашова. – Бердянськ : Вид-во О. В. Ткачук, 2009. – 232 с.
2. Барбашова І. А. Загальні основи педагогіки : навч. посіб. / І. А. Барбашова. – Бердянськ : Вид-во О. В. Ткачук, 2009. – 197 с.
3. Веретенко Т. Г. Загальна педагогіка : навч. посіб. / Т. Г. Веретенко – К. : ВД „Професіонал”, 2004. – 128 с.
4. Вовк Л. П. Словник навчально-педагогічних понять і термінів : метод. посіб. / Л. П. Вовк. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2001. – 83 с.
5. Волкова Н. П. Педагогіка : підручник [Електронний ресурс] / Н. П. Волкова. – Режим доступу : [http : //studentam.net.ua/content/category/23/133/85/](http://studentam.net.ua/content/category/23/133/85/), вільний. – Назва з екрану.
6. Волкова Н. П. Педагогіка : посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2003. – 576 с.
7. Гнатюк В. Концепція національного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів / В. Гнатюк // Світ виховання. – 2007. – № 4. – С. 41-48.
8. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
9. Дубасенюк О. А. Практичні завдання та задачі з курсу педагогіки : навч. посіб. / О. А. Дубасенюк. – Житомир, 2003. – 102 с.
10. Зайченко І. В. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закладів / І. В. Зайченко. – К. : “Освіта України”, “КНТ”, 2008. – 528 с.
11. Закон України “Про вищу освіту” / Верховна Рада України ; Інститут законодавства. – К., 2002. – 96 с.
12. Закон України “Про загальну середню освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 28. – Ст. 230.
13. Закон України “Про молодіжні та дитячі громадські організації” // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 1. – Ст. 2.
- а. Закон України “Про освіту” // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 34. – Ст. 451.
14. Закон України “Про фізичну культуру і спорт” // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 14. – Ст. 80.
15. Історія української школи і педагогіки : хрестоматія / упоряд. О. О. Любар ; за ред. В. Г. Кременя. – К. : Знання, 2003. – 766 с.
16. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання : навч. посіб. / С. Г. Карпенчук – К. : Вища шк., 2005. – 343 с.
17. Концепція безперервної системи національного виховання. – К., 1994. – 47 с.
18. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Шлях освіти. – 2000. – № 3. – С. 7 – 13.
19. Концепція громадянської освіти в Україні // Освіта України. – 2000. – № 46. – 15 листоп. – С. 12-13.

20. Концепція екологічної освіти в Україні // Інформаційний збірник Міністерства освіти України, 2002. - № 7. – С. 3-22.
21. Концепція естетичного виховання учнівської молоді в умовах відродження української національної культури // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1992. - № 5. – С. 2 – 9.
22. Концепція педагогічної освіти // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1999. – № 8. – С. 9 – 25.
23. Концепція позакласної виховної роботи в загальноосвітній школі. – К., 1991. – 32 с.
24. Концепція позашкільної освіти та виховання // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1996. – № 7. – С. 22-32.
25. Концепція превентивного виховання дітей і молоді // Учитель. – 2000. – № 1-3. – С. 6 – 11.
26. Кузьмінський А. І. Педагогіка : підруч. / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 418 с.
27. Кузьмінський А. І. Педагогіка: завдання і ситуації : практикум / А. І. Кузьмінський, Л. П. Вовк, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 429 с.
28. Кузьмінський А. І. Педагогіка родинного виховання : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання, 2006. – 324 с.
29. Кузьмінський А. І. Педагогіка у запитаннях і відповідях : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання, 2006. – 311 с.
30. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. / В. І. Лозова, Г. В. Троцько ; Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків : “ОВС”, 2002. – 400 с.
31. Мазоха Д. С. Педагогіка : навч. посіб. / Д. С. Мазоха, Н. І. Опанасенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 232 с.
32. Максимюк С. П. Педагогіка : навч. посіб. / С. П. Максимюк. – К. : Кондор, 2005. – 667 с.
33. Малафіїк І. В. Дидактика : навч. посіб. / І. В. Малафіїк. – К. : Кондор, 2005. – 398 с.
34. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. / Н. Є. Мойсеюк. – К., 2003. – 615 с.
35. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта. – № 26. – 2002. – С. 2.
36. Омеляненко В. Л. Теорія і методика виховання : навч. посіб. / В. Л. Омеляненко, А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2008. – 415 с.
37. Омельченко Л. П. Громадянське виховання / Л. П. Омельченко. – Х. : Вид. група “Основа” : „Тріада+”, 2007. – 224 с.
38. Організація виховної роботи. – Х. : Веста : Вид-во “Ранок”, 2008. – 256 с.
39. Освіта в Україні : нормативна база. – К. : КНТ : АТІКА, 2004. – 492 с.
40. Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. / С. С. Пальчевський. – К. : Каравела, 2007. – 576 с.

41. Педагогіка : конспект лекцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.readbookz.com/books/172.html>, вільний. – Назва з екрану.
42. Педагогіка : лекції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tnpu.edu.ua/kurs/4/Lekcii.html>, вільний. – Назва з екрану.
43. Педагогіка : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, Т. Ю. Осипова [та ін.]. – Харків : Бурун Книга, 2009. – 304 с.
44. Педагогіка : хрестоматія / уклад. : А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання-Прес, 2006. – 700 с.
45. Педагогіка в запитаннях і відповідях : навч. посіб. / Л. В. Кондрашова, О. А. Пермяков, Н. І. Зеленкова, Г. Ю. Лаврешина. – К. : Знання, 2006. – 252 с.
46. Положення про загальноосвітній навчальний заклад / Нормативно-правове забезпечення освіти : в 4 ч. – Харків : Основа, 2004. – Ч. 1. (Ст. 57-77). – С. 100-106.
47. Положення про позашкільний навчально-виховний заклад // Законодавство України про середню освіту. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1999. - № 9. – С. 239-246.
48. Практикум з педагогіки : навч. посіб. / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 464 с.
49. Примірне положення про раду загальноосвітнього навчального закладу // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2001. - № 8. – С. 28-32.
50. Руденко Ю. Концепція “Патріотичне виховання учнів” / Ю. Руденко // Освіта, 22-29 серпня, 2001. – С. 10-15.
51. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1977.
- Т. 1. – 654 с.
- Т. 2. – 670 с.
- Т. 3. – 670 с.
- Т. 4. – 640 с.
- Т. 5. – 639 с.
52. Сухомлинський В.О. Павлиська середня школа / В. О. Сухомлинський // Вибр. твори : в 5 т. – Т. 4. – К. : Рад. школа, 1976. – С. 31-124.
53. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором школи / В. О. Сухомлинський // Вибр. твори : в 5 т. – Т. 4. – К. : Рад. школа, 1976. – С. 394-425, 576-626.
54. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5 т. – К. : Рад. школа, 1977. – Т. 3. – С. 7-279.
55. Сухомлинський В. О. Сто порад учителю / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5 т. – К. : Рад. школа, 1976. – Т. 2. – С. 419-654.
56. Сухомлинський В. О. Як виховати справжню людину / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5 т. – К. : Рад. школа, 1976. – Т. 2. – С. 149-416.

57. Ушинский К. Д. Педагогические сочинения : в 6 т. / К. Д. Ушинский ; сост. С. Ф. Егоров. – М. : Педагогика, 1988-1990.
 Т. 1. – 1988. – 416 с.
 Т. 2. – 1988. – 496 с.
 Т. 3. – 1989. – 512 с.
 Т. 4. – 1989. – 528 с.
 Т. 5. – 1990. – 528 с.
 Т. 6. – 1990. – 528 с.
58. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. пед. закл. освіти / М. М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2006. – 560 с.
59. Чайка В. Основи дидактики : тексти лекцій і завдання для самоконтролю : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закладів / В. Чайка. – Тернопіль : Астон, 2002. – 244 с.
60. Щербань П. М. Прикладна педагогіка : навч.-метод. посіб. / П. М. Щербань. – К. : Вища шк., 2002. – 215 с.
61. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. / В. В. Ягупов. – К. : Либідь, 2002. – 560 с.
62. Якса Н. В. Основи педагогічних знань : навч. посіб. / Н. В. Якса. – К. : Знання, 2007. – 358 с. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

13. Допоміжна

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: модульне навчання. – К., 1989- 218 с.
2. Афонина Г.М. Педагогика. Курс лекций и семинарских занятий. – Ростов н\Д.: «Феникс», 2002. – 512 с.
3. Богданова І.М. Модульний підхід до професійно-педагогічної підготовки вчителя: Монографія. – Одеса: Маяк, 1998. – 284 с.
4. Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогика. Учебник для вузов – СПб: Изд-во «Питер», 2000. – 304 с..
5. Вишневський О.І., Кобрій О.М., Чепіль М.М. Теоретичні основи педагогіки: Курс лекцій /За ред. Вишневського О.І. – Дрогобич: Відродження, 2001. – 268 с.
6. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія: Навч. пос. – К.: Вища школа, 1995 – 237 с.
7. Дидактика современной школы. / Под ред. Онищука В.А. – К., 1987. – 351 с.
8. Дидактика средней школы /Под ред. Скаткина М.Н. –М., 1981.- 318с.
9. Крысько В.Г. Психология и педагогика в схемах и комментариях. – СПб: Питер, 2006 – 320 с.
10. Куписевич Ч. Основы общей дидактики. – М., 1986. – С. 14-76.
11. Лозова В.І., Москаленко П.Г., Троцько Г.В. Педагогіка. Розділ “Дидактика” - К.:ІСДОУ, 1993. – 140 с.

12. Оконь В. Ведение в общую дидактику. – М.: Высшая шк., 1990. – 382 с.
13. Педагогика. Учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений /Сластенин В.А. и др. – М.: Школа-Пресс, 1997г- 512 с.
14. Педагогика. Учебное пособие. /под редакцией П.И.Пидкасистого. – М., 1998. – 640 с.
15. Педагогика: Учеб. пос.для студентов пед ин-тов\ под ред Ю.К. Бабанского. – 2-е изд. - ., Просвещение. 1988. – 479 с.
16. Педагогіка. Навчальний посібник. – Одеса: ПДПУ ім. К. Д. Ушинського, 2001 – 357 с.
17. Полонский В.М. Словарь по образованию и педагогике /В.М. Полонский. – М.:Висшая шк., 2004. – 512 с.
18. Реан А.А., Бордовская Н.В., Розум С.В. Психология и педагогика. – СПб: «Питер», 2003 – 432 с.
19. Сластенин В.А., Каширин В.П. Психология и педагогика. Учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: «Академия». 2001 – 480 с.
20. Положення про піклувальну раду загальноосвітнього навчального закладу // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2001. - № 8. – С. 24-27.

.....

Інформаційні ресурси

1. pidruchniki.ws/pedagogika
2. readbookz.com/books
3. pedagogika.ucoz.ua
4. ukrkniga.org.ua
5. www.refine.org.ua
6. Studentam.net.ua

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Єгорова І.В. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з курсу «Педагогіка» /

І.В. Єгорова – Івано-Франківськ, 2014. - 47с.

Підписано до друку 4.06.2014 р.

Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.

Друк цифровий.

Гарнітура Times New Roman.

Умовн. друк. арк. 14,415

Наклад 100 прим.